

Gensai Pocket ผ้าบรรเทาภัยพิบัติ

ดร.ณัฐ สิวะวัฒน์

คณ.วิศวะกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

<http://natt.leelawat.com>

un ความนี้ขอนำเสนอผู้อยู่เบื้องหลังการออกแบบและพัฒนา ‘อุปกรณ์’ หรือจะเรียกว่า ‘เครื่องมือ’ ไม่ใช่สิมันคือ ‘ผ้าเช็ดหน้า’ หรือว่ามันเป็น ‘ผ้าสารพัดประโยชน์’ กันแน่นะ.. ของสิ่งนี้มีชื่อว่า “Gensai Pocket” (減災ポケット) และเพื่อให้ท่านผู้อ่านได้ทราบรายละเอียดมากขึ้น ผู้เขียนจึงได้สรุปบทสัมภาษณ์ที่ผู้เขียนมีโอกาสได้พูดคุยกับผู้อยู่เบื้องหลังไอเดียสิ่งประดิษฐ์ชิ้นนี้ นั่นคือ อาจารย์มาริ ยาสุตะ แห่งมหาวิทยาลัยโทโฮคุ ประเทศญี่ปุ่น

อาจารย์มาริ ยาสุตะ

อาจารย์ยาสุตะ:

ผู้เชี่ยวชาญด้านการบรรเทาภัยพิบัติ

ตามที่ได้เกริ่นไว้ ผู้เขียนได้มีโอกาสสัมภาษณ์อาจารย์ยาสุตะ นักวิจัยประจำห้องวิจัยวิศวกรรมสีนามิ สถาบันวิจัยนานาชาติด้านวิทยาศาสตร์ภัยธรรมชาติ มหาวิทยาลัยโทโฮคุ ประเทศญี่ปุ่น รวมทั้งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบรรเทาภัยพิบัติ (Licensed Disaster Mitigation Specialist) ที่ได้รับการรับรองในประเทศญี่ปุ่นอีกด้วย นอกจากนี้งานด้านการวางแผนการบรรเทาภัยพิบัติแล้วอาจารย์ยาสุตะยังเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภัยพิบัติศึกษาอีกต่างหาก (Tohoku University, 2016)

อาจารย์ยาสุตะเป็นหนึ่งในผู้อยู่เบื้องหลังการสร้างสรรค์ผลงาน ‘Gensai Pocket’ ซึ่งได้ไอเดียมาจาก ‘Gensai Furoshiki’ หรือผ้าที่มีลวดลายเป็นข้อความให้ความรู้ด้านภัยพิบัติ และใช้สำหรับห่อสิ่งต่างๆ ซึ่งเป็นสิ่งประดิษฐ์ชิ้นก่อนหน้าของเธอนั่นเอง

Gensai Pocket คืออะไร และใช้ทำอะไร

อาจารย์ยาสุตะเล่าให้ฟังว่า “Gensai Pocket หรือชื่อเต็มๆ คือ ‘Gensai Pocket YUI’ เป็นอุปกรณ์การศึกษาที่ให้ความรู้ และคำแนะนำในการปฏิบัติตัวในช่วงภัยพิบัติ อย่างเช่นการเตรียมความพร้อมรับมือเหตุฉุกเฉิน” อาจารย์ยาสุตะกล่าวเพิ่มเติมว่า “มันเป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับการสื่อสารความรู้ที่เชื่อมโยง เวลาที่ฉันทแจ Gensai Pocket ให้กับเด็กๆ ฉันจะขอให้พวกเขาๆ สื่อสารกับครอบครัวของพวกเขา ขอร้องให้พวกเขาเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับบทเรียนที่ฉันสอนพวกเขาในวันนี้ และพูดคุยเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมทั้งสมาชิกในครอบครัวที่บ้านของพวกเขา”

Gensai Pocket ถูกจัดทำด้วยผ้าสี่เหลี่ยมจัตุรัส มีการพิมพ์ลายการ์ตูนน่ารักๆ และข้อความต่างๆ Gensai Pocket ถูกออกแบบและผลิตเป็นภาษาต่างๆ รวมทั้งภาษาไทย ซึ่งผู้เขียนก็ได้มีโอกาสช่วยสนับสนุนการตรวจสอบตัวสะกดภาษาไทยด้วย

คู่มือการรับมือภัยพิบัติที่เพียงพอ ฉันคิดว่าคู่มือการรับมือภัยพิบัติควรจะถูกจัดพิมพ์ในรูปแบบอื่นๆ ที่ประชาชนสามารถพกพาได้”

ความท้าทายในการสร้างผลกระทบเป็นอย่างไร

อาจารย์ยาสุตะเล่าถึงความท้าทายของผลงานชิ้นนี้ว่า “Gensai Pocket เป็นเหมือนไขของโคลัมบัส [ความคิดหรือการค้นพบอันยอดเยี่ยมที่ดูเหมือนเรื่องง่ายๆ] ของชุมชนการป้องกันภัยพิบัติ มันเป็นเครื่องมือที่เชื่อมพวกเขาๆ กับครอบครัว และเป็นเครื่องมือที่สร้างความตระหนักด้านภัยพิบัติ” อาจารย์ยาสุตะกล่าวเพิ่มเติมอีกว่า “ภัยธรรมชาติไม่เลือกเวลา และสถานที่เกิด พวกเราต้องอยู่กับมันอย่างมีสติ”

สร้างไอเดียได้อย่างไร

สำหรับการจุดประกายของไอเดียนี้ อาจารย์ยาสุตะเล่าว่า

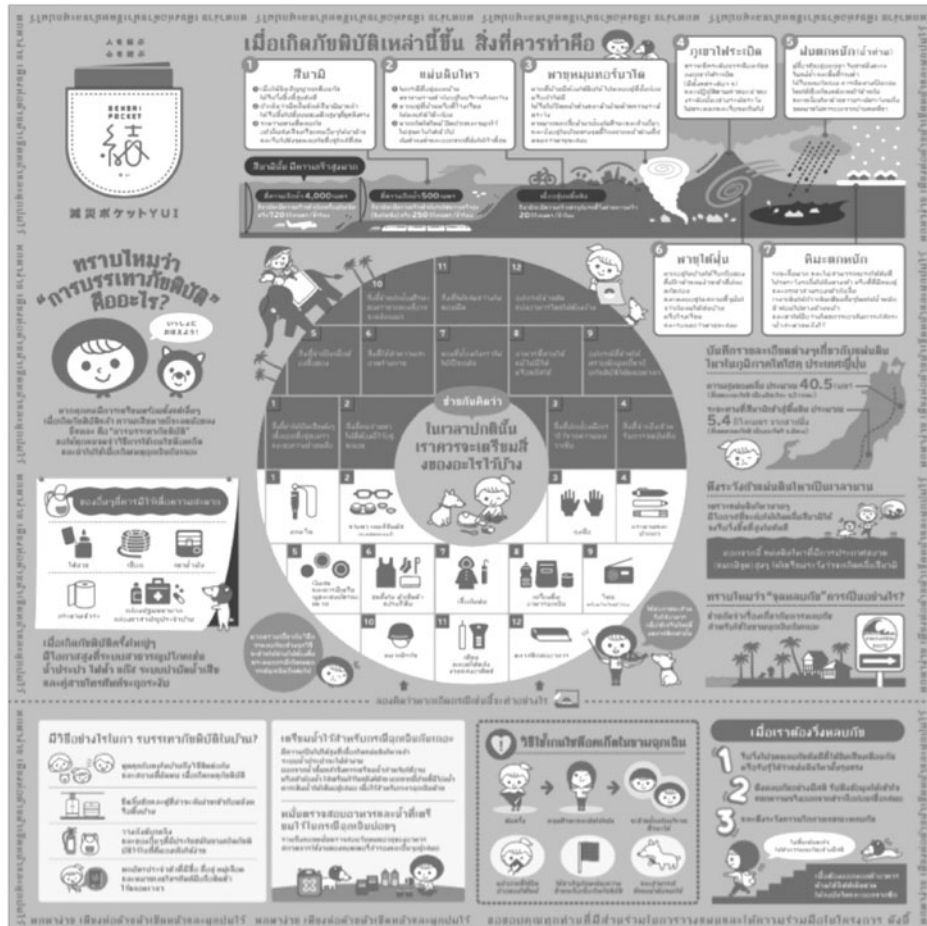
“ฉันรู้สึกต้องการเครื่องมือที่สามารถทำให้เราคิดถึงภัยพิบัติได้ตลอดเวลา ฉันคิดว่าเครื่องมือที่ว่าควรจะมีควมน่ารัก และน่าสนใจ ฉันคิดว่าโดยเฉพาะถ้าฉันสามารถพกมันไปได้ด้วยทุกๆ ที่ก็จะดีเยี่ยม” และนี่ก็เป็นที่มาของ Gensai Pocket นั่นเอง

ท่านผู้อ่านก็คงคิดเหมือนกันใช่ไหมครับว่าเราคงพกผ้าเช็ดหน้าไว้กับตัวได้ง่ายกว่าการพกหนังสือเป็นเล่มๆ แถมนผ้าเช็ดหน้าลายการ์ตูนก็คงดึงดูดความสนใจเด็กๆ ได้ไม่น้อย

ออกแบบตัวต้นแบบอย่างไร

เมื่อทราบที่มาแล้วก็มาฟังเรื่องการออกแบบกันดีกว่า “ฉันได้ออกแบบ Gensai Furoshiki มาก่อน จากนั้นฉันตัดสินใจจะทำ Gensai Pocket เพื่อการกุศล และเพื่อเด็กๆ ใน Gensai Pocket มีคำถาม และคำตอบมากมายให้พวกเขาๆ ได้ลองเล่นสนุกกัน”

นอกจากการให้ความรู้ผ่านรูปภาพ และข้อความแล้ว อาจารย์ยาสุตะยังได้สอนเด็กใช้ประโยชน์ต่างๆ จากผ้าผืนนี้ในยามฉุกเฉิน เช่น การมัดเป็นหมวก การใช้ผ้าพวงแขนที่บาดเจ็บ การใช้ผ้าขอความช่วยเหลือ การใช้ผ้าทำเป็นถุงใส่ของ เป็นต้น

Gensai Pocket แบบภาษาไทย

เริ่มคิดถึงประเด็นหรือปัญหาอย่างไร

เมื่อถามถึงที่มาที่ไปผู้เขียนก็อดไม่ได้ที่อยากจะทราบถึงจุดเริ่มต้นของแนวคิดนี้ อาจารย์ยาสุตะบอกว่า “เมื่อเหตุการณ์แผ่นดินไหว และคลื่นสึนามิภูมิภาคโทโฮคุเกิดขึ้น พบว่าไม่มีการจัดเตรียม

เด็กนักเรียนหัดใช้ Gensai Pocket ในกิจกรรมภัยพิบัติศึกษา

เคยมอบให้ใครมาแล้วบ้าง

ด้วยความมุ่งมั่นที่จะเผยแพร่องค์ความรู้ด้านภัยพิบัติอย่างง่าย อาจารย์ยะสุดาพยายามแจกจ่าย Gensai Pocket ให้กับเด็กๆ ที่เธอมีโอกาสได้สอนให้ความรู้ “ในประเทศญี่ปุ่น Gensai Pocket 140,000 ชิ้นได้ถูกมอบให้พวกเขาแล้ว” ความพยายามของอาจารย์ยะสุดาไม่ได้มีขอบเขตประเทศเป็นตัวขวางกั้น เธอพยายามนำเสนอโครงการภัยพิบัติศึกษาเพื่อให้มีโอกาสเผยแพร่ความรู้ และมอบ Gensai Pocket ให้กับเด็กๆ ในภูมิภาคอื่นๆ ด้วยเช่นกันแม้แต่ประเทศไทย “มันถูกแจกให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้นในกรุงเทพฯ นอกจากนี้เรายังมอบให้เด็กๆ จาก 6 โรงเรียนในจังหวัดภูเก็ต และอีก 3 โรงเรียนในเกาะพีพีด้วย”

นอกจากในประเทศญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซียแล้ว ในช่วงหลายปีที่ผ่านมาคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยโทโฮคุก็ได้เดินทางมาให้ความรู้ด้านภัยพิบัติศึกษา และมอบ Gensai Pocket ให้กับนักเรียนในโรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมหลายแห่งในประเทศไทยเช่นกัน (Leelawat et al., 2015)

จากผลงานวิจัยของเธอสามารถบอกได้ถึงพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงของเด็กที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมภัยพิบัติศึกษาที่จัดขึ้น (Yasuda et al., 2018)

นักเรียนสนุกสนานกับกิจกรรมภัยพิบัติศึกษาโดยคณาจารย์มหาวิทยาลัยโทโฮคุที่จัดขึ้น ณ โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปี 2560

บทสรุป

อย่างที่อาจารย์ยะสุดาได้กล่าวไว้ บางทีเครื่องมือหรือสิ่งประดิษฐ์อาจจะไม่จำเป็นต้องมีระบบที่ซับซ้อนหากแต่อยู่ที่ประโยชน์ของมัน ท่านผู้อ่านคงจำเรื่องราวของปฏิกิริยาคะมะอิชิได้ ภัยพิบัติศึกษาเป็นหนึ่งในหนทางที่เราสามารถลดความเสี่ยงภัยพิบัติให้น้อยลงได้ (ณัฐรัฐ สิละวัฒน์, 2561) Gensai Pocket เป็นหนึ่งในตัวอย่างดี ๆ อันเกิดจากความตั้งใจของนักวิจัยชาวญี่ปุ่นที่อยากจะเห็นเด็กๆ และครอบครัวของพวกเขาที่มีความตระหนักรู้ และเตรียมพร้อมรับมือภัยพิบัติต่อไปในอนาคต

อ้างอิง

Leelawat, N., Suppasri, A., Yasuda, M., Nouchi, R., Yi, C. J., Imamura, F., & Iijima, J. (2015, December 610-). Disaster and education toward a sustainable and safety society: Disaster education programs in Thailand and the Philippines. Proceedings of the Fourth International Education Forum on Environment and Energy Science 2015, Hawaii, HI, USA.

Tohoku University. (2016, November 4). Feature Highlights: YUI Project – Ties that Bind and Save Lives. Retrieved Jun. 2018, from https://www.tohoku.ac.jp/en/research/research_highlights/research_highlight_24.html

Yasuda, M., Suppasri, A., Nouchi, R., Leelawat, N., & Muramoto, T. (2018, June). Verification of disaster-preparedness education effect “Changes in the consciousness of children in Thailand and Japan”. The 15th Annual Meeting Asia Oceania Geosciences Society, Honolulu, HI, USA.

ณัฐรัฐ สิละวัฒน์. (2561, มิถุนายน). ปฏิกิริยาคะมะอิชิ...บนพื้นฐานของภัยพิบัติศึกษา. TPA News, ฉบับที่ 258 (น. 4244-), กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).